

بررسی اثربخشی کاربست قصه گویی بر اضطراب مدرسه در کودکان پایه اول ابتدایی

منظر خستو هفشجانی^{۱*}، نویسنده دوم^۲، نویسنده سوم^۳

۱- کاردانی دینی و عربی، دانشگاه فرهنگیان علی بن مهزیار اهواز

آموزگار پایه اول ابتدایی، مدرسه ابن سینا، ناحیه ۳ اهواز

۲- وابستگی سازمانی نویسنده دوم

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، بررسی اثربخشی کاربست قصه گویی بر اضطراب مدرسه در کودکان پایه اول ابتدایی شهر اهواز بود. جامعه آماری شامل کلیه کودکان پایه اول ابتدایی شهر اهواز در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ و در محدوده سنی ۶ الی ۸ سال بود. ابتدا تعداد ۳۰ نفر از کودکان به صورت نمونه گیری هدفمند انتخاب شد و پس از اجرای پیش آزمون اضطراب مدرسه در دو گروه ۱۵ نفری آزمایش و کنترل به صورت تصادفی جایگزین شدند. مداخله قصه گویی بر روی گروه آزمایش صورت گرفت و در این مدت گروه کنترل مداخله ای دریافت نکرد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های پرسشنامه اضطراب مدرسه استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار spss-24 و آزمون‌های آماری کواریانس یک متغیری تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد قصه گویی در کودکان پایه اول ابتدایی میزان اضطراب مدرسه را به طور معناداری کاهش می دهد.

واژگان کلیدی: قصه گویی، اضطراب مدرسه، کودکان

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

۱- مقدمه

رفتار انسان نتیجه موقعیت‌ها و عوامل بی‌شماری است، که مهم‌ترین آنان خانواده، مدرسه و جامعه می‌باشد. فلسفه تعلیم و تربیت کنونی نیز با آنچه که در سال‌های گذشته وجود داشته است تفاوت دارد بدین معنی که امروزه هدف تعلیم و تربیت صرفاً آموزش دروس نیست بلکه هدف، پرورش جسم و روان می‌باشد. سیف (۱۳۷۳)، به نقل از ضمیری (۱۳۸۰)، اعتقاد دارد که دوران تحصیل در مدرسه سال‌های شخصیت‌سازی کودکان و نوجوانان است، خوش‌بینی و بدبینی نسبت به زندگی و هستی، پشتکار و تن‌آسایی، علاقه‌مندی و بی‌علاقگی، اعتماد به نفس و بی‌اعتمادی نسبت به خود و حتی سلامت و عدم سلامت روان، به مقدار زیاد ناشی از تجارب مؤفق و ناموفق دانش‌آموزان در دوران تحصیل و واکنش‌های معلمان و والدین نسبت به آنان است. کودک در آغازین روز ورود به محیط زندگی، مناسب‌ترین و کامل‌ترین امکانات رشد را داراست چرا که شخصیت و هنوز شکل نگرفته و آمادگی و گنجایش آن را دارد که به مطلوب‌ترین وجهی پرورش یابد و به کامل‌ترین کمالات نائل آید، کافی است عادی به دنیا بیاید و در خانواده و به نحو فراگیرتر در جامعه‌ای مناسب پرورش یابد، تا در طول بهترین سال‌های عمر خود ببالد و رشد و نمو کند، ولی محیط خانوادگی و نظام آموزشی، اجتماعی و فرهنگی بسیاری از جوامع به گونه‌ای است که دست‌یابی به چنین مقصودی را دشوار و گاه امکان‌ناپذیر می‌سازد (ظریفیان، ۱۳۸۳). مشکلات عاطفی و رفتار کودکان که نتیجه اجتناب‌ناپذیر تابسامانی‌ها و برخوردهای نابجای خانوادگی و کاستی‌های ناشی از نظام آموزشی است، شدیداً مانع بالندگی و رشد فرد شده و خسارت‌های ذهنی، روانی فراوان به بار آورده است (مهرابی زاده هنرمند، ۱۳۷۹).

یکی از پدیده‌های شایعی که اغلب دانش‌آموزان در دوران تحصیل خود آن را تجربه می‌کنند اضطراب مدرسه است. به طور کلی اضطراب مدرسه یک حالت هیجانی نامطلوب که با پریشانی و تشویش همراه است و تحت عوامل موقعیتی و خصیصه‌ای ایجاد می‌شود و منبع اصلی آن ترس از شکست و فقدان اعتماد به نفس است. بین اضطراب و یادگیری ارتباطی پیچیده وجود دارد. افزایش اضطراب تا میزان معینی، یادگیری فرد را افزایش می‌دهد ولی پس از این میزان معین افزایش اضطراب باعث کاهش یادگیری می‌شود و اگر میزان اضطراب بازهم افزایش یابد، باعث حذف محرک یادگیری شده و به ایجاد خطر بیشتر در خطاها و اشتباهات منجر خواهد شد. بنابراین یک سطح مطلوبی از اضطراب برای یادگیری بهینه وجود دارد، که پس از این سطح، افزایش اضطراب نتیجه معکوس داده و ضد سازنده است. از عواملی که در اضطراب فرزندان نقش دارد، اضطراب، بالای والدین و برداشت فرزندان از روش‌های فرزندپروری آن‌ها است که می‌توان با آموزش صحیح فرزندپروری به والدین و کاهش اضطراب آنها، از میزان اضطراب فرزندان و آثار مخرب آن کاست (منصوری، ۱۳۹۸).

یکی از مشکلاتی که اغلب والدین کودکان دبستانی با آن مواجه‌اند بی‌میلی فرزندان برای رفتن به مدرسه است. برخی کودکان مدرسه را مکانی پر اضطراب و ترسناک می‌یابند. سازگاری با محیط مدرسه برای این بچه‌ها دشوار است. برای برخی

جداشدن از والدشان به دليل شدت دلبستگی دشوار است. کودکانی که ناتوانی های جسمی یا ذهنی دارند و یا اینکه با مشکلات یادگیری روبرو هستند. ممکن است درس خواندن را مساله ای دشوار و پرتنش بیابند و از رفتن به مدرسه اجتناب کنند (نوظهور قره شیران، ۱۳۹۸).

تلاش در جهت کاهش مشکلات رفتاری کودکان و تربیت فرزندانى که بتوانند بهترین کیفیت روابط اجتماعى و انسانی را شکل دهند، سابقه به اندازه تاریخ تکامل بشر دارد. انسان نیز مانند سایر ارگانیسم ها سعی دارد، فرزندانى را تربیت کند که بهترین نمود انسانی باشند و در این میان از روش های گوناگونى استفاده کرده است. امروزه اگرچه شاهد علاقه زیادى در زمینه مراقبت و درمان کودکان مبتلا به اختلالات رفتارى و روانی هستیم، اما این امر در حوزه بهداشت روانی پدیده ای نسبتاً جدید است، آغاز توجه به بهداشت روانی کودک را، به وضوح تنها تا مدتی قبل از اوائل قرن بیستم می توان ردیابی کرد. البته مدت زمانى هم طول کشید که در راهنماهای تشخیص اختلال روانی، فصلی هم به اختلال های روان شناختی و الگوهای ناسازگارانه رفتار کودکان و نشانه شناسی آنان اختصاص یافت (موسوی، ۱۳۹۸).

استفاده از بازی درمانی به عنوان یک فن، به نهضت روان تحلیل گری و به کارهای آنافرود و ملانی کلاین در درمان کودکان بر می گردد. کاربرد درمانی قصه نیز، ریشه در تفکرات روان تحلیل گری دارد و با کارهای میلتون اریکسون آغاز شد. کارل یونگ در کتاب انسان و سمبل هایش می نویسد که ما اگرچه ممکن است پس زمینه های فرهنگی و مذهبی متفاوتی داشته باشیم اما همه در ضمیر ناخودآگاه مشترکی سهیم هستیم. او معتقد بود که انسان ها از سمبل های یکسان یا مشابهی استفاده می کنند که نماینده هر دو جنبه والا و پست حیات روانی هستند. قصه می تواند با تاثیرگذاری بر این سمبل های یکسان موثر واقع شود. اریکسون در جلسات درمان، قصه هایی را متناسب با موقعیت روانی مراجع برای او نقل می کرد و اعتقاد داشت که با بازگویی قصه ها، نیروهای سازنده و مثبت، ناخودآگاه مراجع را برای او قابل دسترس می سازد. قصه ها اگرچه در روان درمانی بزرگسالان نیزمورد استفاده قرار می گیرند، به دلیل هماهنگی ویژه ای که با جهان کودکی دارند، به طور گسترده تری می توانند در روان درمانی کودکان به کار گرفته شوند. قصه ها فرصت همانند سازی با شخصیت ها، برون سازی تعارض ها و تخلیه هیجان ها و کسب بینش را به کودک می دهد. بنابراین با توجه به اهمیت مطالب بیان شده هدف پژوهش حاضر بررسی اثربخشی کاربست مداخله قصه گویی بر اضطراب مدرسه در کودکان اول ابتدایی است.

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

۲- روش

روش این پژوهش نیمه آزمایشی و از نوع پیش آزمون- پس آزمون با گروه کنترل می باشد. پژوهش با هدف بررسی اثر بخشی کاربست مداخله قصه گویی بر اضطراب مدرسه در کودکان پایه اول ابتدایی شهر اهواز در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ صورت گرفت. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر پایه اول ابتدایی شهر اهواز در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ و در محدوده سنی ۶ الی ۸ سال بود. تعداد ۳۰ نفر از کودکان به صورت نمونه گیری هدفمند انتخاب شد و پس از اجرای آزمون در دو گروه ۱۵ نفری آزمایش و کنترل به صورت تصادفی جایگزین گردید. ابتدا از بین کلیه مدارس شهر اهواز تعداد ۸ مدرسه دوره ابتدایی اول انتخاب شدند سپس پرسشنامه اضطراب مدرسه بر روی کلیه دانش آموزان پایه اول ابتدایی با همکاری معلمان اجرا گردید. پس از آن تعداد ۳۰ دانش آموز که نمرات آنان ۲ انحراف معیار از بقیه بالاتر بود انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفره (یک گروه آزمایش و یک گروه کنترل) جایگزین شدند. پس از آن، مداخله قصه گویی بر روی گروه آزمایش اعمال گردید. مداخله به صورت ۸ جلسه ۹۰ دقیقه ای و دوجلسه در هفته اعمال گردید. در این مدت گروه شاهد مداخله ای دریافت نکرد. پس از اتمام مداخله، بار دیگر، پس آزمون اضطراب مدرسه بر روی هر دو گروه آزمایش و شاهد اجرا گردید. نتایج با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و روش آماری مقایسه میانگین ها و کوواریانس تجزیه و تحلیل گردید.

ابزار پژوهش

مقیاس اضطراب مدرسه فیلیپس: این پرسشنامه در ایران توسط درتاج و همکاران (۱۳۷۴) بر روی دانش آموزان دوره ابتدایی شهر تهران هنجاریابی شد. این پرسشنامه شامل ۵۳ سوال است و چهار حیطة: ترس از بیان خود، اضطراب امتحان، فقدان اعتماد به نفس و واکنش های روانی- فیزیولوژیک را مورد سنجش قرار می دهد و به دو روش فردی و گروهی قابل اجرا است. از دانش آموزان خواسته می شود تا به همه ۵۳ سوال با بلی یا خیر پاسخ دهند. نمره هر سوال برای بله یک و برای خیر صفر در نظر گرفته می شود. برای محاسبه اضطراب مدرسه نمرات را با هم جمع می شوند و با توجه به جداول داده در ابتدای این پرسشنامه می توان درباره نمره آن ها قضاوت کرد. اعتبار این پرسشنامه با روش های اعتبار عاملی، اعتبار همزمان و اعتبار صوری بررسی شد. اعتبار عاملی آن با روش تحلیل عاملی به دست آمد که چهار حیطة را نشان می دهد. اعتبار همزمان این پرسشنامه با مقایسه دو گروه از دانش آموزان مضطرب و عادی صورت گرفته است میانگین نمرات این دو گروه در این پرسشنامه با خطای ۱۱٪ معنادار بوده است. لذا این پرسشنامه می تواند بین دو گروه مضطرب و عادی تفاوت قائل شود. اعتبار صوری این پرسشنامه توسط اساتید دانشگاه مورد تایید قرار گرفت. پایایی

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب - دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

این پرسشنامه به روش هماهنگی درونی سوالات و با استفاده از فرمول کودیچارد سون به دست آمد که ضریب پایایی این آزمون ۰.۱۲٪ و خطای اندازه گیری آن ۳.۱۱ برآورد شده است. پایایی کل پرسشنامه در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰.۸۱ به دست آمد

شرح جلسات

به کارگیری فنون قصه درمانی، به گونه ای که از طریق قصه گویی متقابل درمانگر و کودکان، مشکلات عاطفی کودکان شناسایی شده و راه حل های مؤثر در برخورد با موضوعات فشارزا ارائه گردید. لازم به ذکر است که این جلسات در روزهای دوشنبه به مدت ۸ جلسه و تقریباً دوماه برگزار گردید. زمان تقریبی جلسات ۶۰ تا ۹۰ دقیقه بود. خلاصه جلسات قصه درمانی پژوهش حاضر، به شرح ذیل است

جدول ۱ پروتکل جلسات قصه گویی

جلسه	هدف	محتوای جلسات
اول	آشنایی اعضای گروه با یکدیگر، اطلاع کودکان در فعالیت هایی که قرار است در جلسات اجرا شود و آشنایی با انواع احساسات	در ابتدا مشاور خود را به اعضای گروه معرفی نمود. توضیحی درباره برنامه مورد نظر و کیفیت آن داده و از کودکان خواست خود را به اعضای گروه معرفی نمایند. سپس به بیان قوانین گروه پرداخت. در انتها برای ایجاد انطباق بیشتر کودکان با شرایط کلاس و جو صمیمانه تر، همراه با اجرای یک بازی کوتاه، کودکان با انواع احساسات آشنا شدند. بازی انجام شده در این جلسه، بازی آدم آهنی بود که ابتدا درمانگر شروع کرد و پس از یادگیری بازی، خود کودکان با هم انجام دادند، به این صورت که از کودک که نقش آدم آهنی را بازی می کرد خواستیم که احساسات را نمایش دهد. مثال: آدم آهنی خوشحال باش، آدم آهنی عصبانی باش، آدم آهنی ناراحت باش و.
دوم	کاربرد احساسات و عوامل به وجود آورنده	در این جلسه درمانگر احساساتی را که در جلسه گذشته شناسایی کرده بود به شکل صورت کلهایی بر روی کارت به کودکان ارائه داد. سپس با بیان قصه ای که در آن قهرمان احساسات مختلفی را تجربه کرده است. از کودکان خواست احساس قهرمان را با ژتون بر روی صورتک ها نشانه گذاری کنند. سپس علت به وجود آمدن آن احساس و نتایج آن را به کمک خود کودکان بررسی کرد. در پایان از کودکان خواسته شد تا تجربیات مشابه خود را باز گو کنند و مورد بحث قرار دهند.
سوم	مروری بر رویدادهای خوشایند و جنبه های مثبت مربوط به موضوعات، آموزش مهارت های حل مسئله با تأکید بر نتیجه مثبت تأمل و استفاده از خلاقیت	در این جلسه مشاور، قصه ای را برای کودکان خواند که در آن قهرمان قصه در هنگام مواجهه با یک واقعه ناخوشایند توانست مسئله را مدیریت کند و با حفظ خونسردی و تأمل به شکل بسیار خلاقانه ای با مشکل روبه رو شود و موفق گردد. پس از آن گفتگویی بر اساس تجربیات واقعی کودکان در بین گروه شکل گرفت.
چهارم	آشنایی با نتایج منفی رفتار ناسازگارانه مثل ناسازگاری، اندیشیدن درباره راه حل های مختلف	درمانگر قصه را در موقعیتی که قهرمان قصه به علت رفتار مقاومت جویانه خود دچار مشکل شده است، نا تمام رها می کند و از کودک می خواهد راه حل قصه را بر روی کاغذ به تصویر بکشد (نقاشی کند) و قصه را به اتمام برساند. اما اکثراً درک درستی از اینکه باید پایان قصه را به تصویر بکشند نداشتند و هرآنچه که درمانگر از قصه گفته بود را به تصویر کشیدند

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

پنجم	آشنایی با نتایج منفی اضطراب، اندیشیدن درباره راه حل های مختلف	در این جلسه درمانگرا استفاده از روش قصه گویی توأم، قصه ای را شروع کرد تا کودکان ادامه آن را با توجه به افکار خود بسازد. قصه به این شکل شروع شد : روزی بود و روزگاری که شاهزاده ای بود که دوست داشت..... (جای خالی را کودکان باید پر می کردند). وبه همین منوال قصه تا جایی بین کودکان و درمانگر ادامه پیدا کرد که انتهای قصه به آن هدفی که درمانگر می خواست برسد. و در انتها درمانگر از کودکان خواست تا به این بیندیشند که قهرمان داستان چگونه می تواند بهترین راه را برای مقابله با مشکلاتش انتخاب کند. لازم به ذکر است که مشکلات قهرمان داستان نوعی فرافکنی از خود کودکان می باشد.
ششم	آشنایی با روش های جدید رویارویی، آشنایی با مراحل چهار گانه حل مسئله (درنگ کردن و یافتن مسئله، اندیشیدن درباره راه حل های مختلف، یافتن راه حل و ارزیابی آن.)	درمانگر در حین بیان قصه، برای تأثیر گذاری بیشتر، تصاویری مربوط به قصه را روی تخته نقاشی کرد تا جذابیت و عینیت بیشتری به مفهوم قصه بدهد. در حین قصه گویی، کودکان را به ارائه راه حل ها و پیش بینی نتایج احتمالی آنها فرا خواند. سپس برای ایجاد هماهنگی و جلوگیری از هرج و مرج در کلاس مراحل چهار گانه حل مسئله را از زبان قهرمان قصه بیان و مرور کرد.
هفتم	آموزش مهارت های اجتماعی، مسئولیت پذیری و شفاف سازی حیطه مسئولیت های قهرمان	درمانگر با بیان قصه ای که در آن قهرمان مسئولیت کارهای خود را نمی پذیرد و به گردن دیگران می اندازد. قصه را به جایی می رساند که قهرمان از وضعیت موجود به تنگ می آید و با بررسی شرایط تصمیم می گیرد به گونه ای متفاوت از قبل رفتار کند. قصه به طور کامل گفته شد و در آخر ذهنیات قهرمان مورد بررسی قرار گرفت. در این جلسه برای تأثیر گذاری بیشتر از عروسک های دستی و انگشتی استفاده شد
هشتم	شنایی کودک با احساسات خود با تأکید به حس اضطراب و ناراحتی، تأکید به درنگ کردن در زمان اضطراب و فرآیند حل مسئله، بررسی پی آمدهای اضطراب	از آنجا که در این جلسه خود درمانگر و دستیارش نقش های اصلی قصه را بازی کردند و تا حدودی از کودکان نیز در این نقش بازی کردن استفاده شد، قصه توانست تأثیر بیشتری بگذارد. در پایان در مورد پیامدهای اضطراب قهرمان گفتگو شد

۳- یافته ها

یافته های توصیفی این پژوهش شامل شاخص های آماری مانند میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول (۲) میانگین و انحراف معیار اضطراب مدرسه در گروه های آزمایش و گروه کنترل در مراحل پیش آزمون و پس آزمون

متغیر	مرحله	مداخله قصه گویی		گروه کنترل
		میانگین	انحراف معیار	
اضطراب مدرسه	پیش آزمون	۲۳،۴۰	۲،۷۷	۲۴،۲۰
	پس آزمون	۲۰،۸۶	۲،۲۶	۲۴،۴۰

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می شود: در مرحله پیش آزمون میانگین و انحراف معیار متغیر اضطراب مدرسه برای گروه آزمایش به ترتیب ، ۲۳،۴۰ و ۲،۷۷ و برای گروه کنترل به ترتیب ۲۴،۲۰ و ۳،۱۲ می باشد. همچنین میانگین و انحراف معیار متغیر اضطراب مدرسه در پس آزمون برای گروه آزمایش به ترتیب ۲۰،۸۶ و ۲،۲۶ و برای گروه کنترل به ترتیب ۲۴،۴۰ و ۳،۰۱ می باشد.

هشتمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت

وزارت آموزش و پرورش
اناره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب دانشگاه هرمزگان

اسفندماه ۱۴۰۰ - بندرعباس

قبل از بررسی فرضیه‌ها برای رعایت پیش فرض تساوی واریانس متغیر پژوهش از آزمون لوین استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است. همچنین نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات در جامعه و نیز نتایج آزمون بررسی پیش فرض همگنی شیبه ای رگرسیون، برای متغیر پژوهش در جدول های ۴ و ۵ نشان داده شده است.

جدول ۳ نتایج آزمون لوین در مورد پیش فرض تساوی واریانس های نمره های متغیرهای پژوهش دو گروه

متغیر	F	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معنی داری
اضطراب مدرسه	۰,۰۵۱	۱	۲۸	۰,۸۲۳

همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می شود، همسانی (همگنی) واریانس ها در سه گروه برای کلیه متغیرهای تحقیق معنی دار نمی باشد. به عبارت دیگر، با توجه معنی دار نبودن مقدار F (آزمون لوین) فرض صفر برای همگنی واریانس های نمره های دو گروه در متغیرها تأیید می گردد.

جدول ۴: نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف در مورد پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات اضطراب مدرسه

نرمال بودن توزیع نمرات			کلموگروف اسمیرنوف	
رضایت زناشویی	آماره	Df	Sig	
رضایت زناشویی	۰,۱۶۱	۴۵	۰,۰۴۷	

همان گونه که در جدول ۴ ارائه شده است، فرض صفر برای نرمال بودن توزیع نمرات دو گروه در متغیر اضطراب مدرسه یعنی پیش فرض نرمال بودن توزیع نمرات در پیش آزمون و در هر دو گروه آزمایش و کنترل تأیید گردید.

همگنی رگرسیون

در حالی که این فرض وجود دارد که متغیرها در تحلیل کوواریانس در کل داده ها باید خطی بودن را نشان دهند، این فرض نیز باید در نظر گرفته شود که خطوط رگرسیون برای هر گروه در پژوهش باید یکسان باشند. اگر رگرسیون ناهمگن باشد آنگاه کوواریانس تحلیل مناسبی نخواهد بود. فرض همگنی رگرسیون یک موضوع کلیدی در کوواریانس است (گیلز، ۲۰۰۲). لازم به توضیح است که در این پژوهش اضطراب مدرسه به عنوان متغیرهای وابسته و پیش آزمون های آن ها به عنوان متغیرهای کمکی (کوواریت ها) تلقی شدند. زمانی فرض همگنی شیب ها برقرار خواهد بود که میان متغیرهای کمکی (در این پژوهش پیش آزمون ها) و متغیرهای وابسته (در این پژوهش پس آزمون ها) در همه سطوح عامل (گروه های آزمایش و کنترل) برابری حاکم باشد. آن چه مورد نظر خواهد بود تعاملی غیر معنی دار بین متغیرهای وابسته و کمکی (کوواریت ها) است. در این پژوهش قبل از تحلیل داده ها برای بررسی همگنی شیب های رگرسیون باید میان متغیرهای کمکی (پیش آزمون ها) و وابسته (پس آزمون ها) در سطوح عامل (گروه های آزمایش و کنترل) برابری حاکم باشد.

جدول ۵ نتایج آزمون بررسی پیش فرض همگنی شیب های رگرسیون متغیر پژوهش دو گروه در جامعه

متغیر	منبع تغییرات	F	سطح معنی داری
اضطراب مدرسه	تعامل گروه* پیش آزمون	۰,۱۹	۰,۳۱۱

همان گونه که در جدول ۵ مشاهده می شود فرضیه صفر مبنی بر همگونی واریانس ها در گروه های آزمایش و کنترل برای اضطراب مدرسه در سطح ۵ درصد رد نمی گردد. در نتیجه فرضیه برابری واریانس ها تأیید می شود.

فرضیه پژوهش: مداخله قصه گویی بر اضطراب مدرسه دانش آموزان پایه اول ابتدایی اثربخش است

جدول ۶ نتایج تحلیل کواریانس یک راهه در متن مانکوا بر روی میانگین نمرات پس آزمون اضطراب مدرسه در گروه های آزمایش و کنترل با کنترل پیش آزمون

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری (P)	مجذور انا	توان آزمون
اضراب مدرسه	بین گروهی	۹۳,۶۳۳	۱	۹۳,۶۳۳	۱۳,۱۵۳	۰۰۱	۰,۹۱۱	۱,۰۰
	درون گروهی	۱۹۹,۳۳۳	۲۸	۷,۱۱۹				
	کل	۲۹۲,۹۶۷	۲۹					

همان طور که در جدول ۶ ارائه شده است با کنترل پیش آزمون بین آزمودنی های گروه های آزمایش و گروه کنترل از لحاظ اضطراب مدرسه تفاوت معنی داری مشاهده می شود. میزان تأثیر یا تفاوت برابر با ۰,۹۱۱ می باشد به عبارت دیگر ۹۱ درصد تفاوت های افراد در نمرات پس آزمون اضطراب مدرسه مربوط به تأثیر قصه گویی می باشد. همچنین توان آزمون ۱,۰۰ می باشد به عبارت دیگر اگر آزمون تکرار گردد نتایج پژوهش یکسان خواهد بود.

۴- بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این پژوهش، بررسی اثربخشی کاربست مداخله قصه گویی بر اضطراب مدرسه دانش آموزان پایه اول ابتدایی شهر اهواز بود. به این منظور ۳۰ آزمودنی به عنوان نمونه انتخاب شدند به صورت تصادفی در یک گروه آزمایش و یک گروه کنترل جایگزین شدند. مداخله درمان قصه گویی بر گروه آزمایش اعمال شد. تجزیه و تحلیل داده ها به روش آمار توصیفی و روش های آمار استنباطی تحلیل کواریانس انجام شد و بر اساس موضوع پژوهش، یک فرضیه تدوین شد. یافته های پژوهش نشان داد که درمان قصه گویی به طور معناداری منجر به کاهش اضطراب مدرسه در دانش آموزان پایه اول ابتدایی گردید. در تبیین این یافته ها می توان گفت در قصه گویی آفرینش دو جانبه است بین قصه گو و شنونده که در آن پیام ها به بهترین شکل ممکن از قصه گو به شنونده انتقال پیدا می کند. بسیاری از نیازهای عاطفی کودکان از طریق شنیدن داستان ها ارضا می گردد. آنها تحت تأثیر قصه ها یاد می گیرند که چگونه عواطف و احساسات خود را ابراز کنند و چگونه از

عواطف دیگران بهره مند گردند. از ویژگی های قصه، کارکرد، آشکارسازی غیر مستقیم نیازها و انگیزه های پنهان مخاطب است. قصه گویی می تواند نقش اساسی در رشد شعور اجتماعی و نیز تقویت سواد کودکان داشته باشد. ایجاد روحیه دوستی در کودک از نتایج بسیار مهم داستان پردازی است که او را به فرهنگ خودی پایبند می کند. کشش ها و جاذبه های عناصر شکل دهنده قصه با خواسته ها و نیازهای روحی و روانی کودکان رابطه دارد. در واقع قصه گویی یکی از مناسب ترین فنون برای درونی سازی تغییر است. بدون اینکه لازم باشد کودک بینش یا فهم خود را در مورد چگونگی وقوع تغییرات به زبان بیاورد.

منابع

- امیر فرهنگی، اکرم (۱۳۹۰)، رابطه بین اضطراب مدرسه و خودکارآمدی با پیشرفت تحصیلی، پایان نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی تربیتی، دانشگاه سمنان.
- ضمیری، محمدرضا، (۱۳۸۰)، تربیت و جامعه، نشریه معرفت، شماره ۴۵.
- منصوری، سجاد، (۱۳۹۸)، بررسی رابطه خود پنداره مربوط به مدرسه و ادراک شایستگی با اضطراب مدرسه در کودکان ابتدایی شهرستان آق قلا، پایان نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی، موسسه آموزشی شمس عالی گنبد.
- موسوی، جمیله، (۱۳۹۸)، بررسی اثربخشی قصه گویی بر سازگاری اجتماعی و پرخاشگری کودکان، پایان نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- نوظهور قره شیران، فاطمه (۱۳۹۸). نقش جهت گیری انگیزشی و الگوهای دلبستگی در پیش بینی اضطراب مدرسه، پایان نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل.